

til at Badoglio ikke lenger har situasjonen i sin hånd. Det meldes om streiker ved en rekke krigsviktige fabrikker og ved jernbanene i Norditalia. Italienske tropper har nektet å skyte på demonstrantene. Hvis kongen og hans ministre ikke i siste øieblikk går med på overgivelsen, må de antagelig søke å støtte sig til tyskerne. Tyske tropper skal ha rykket inn i Norditalia og besatt Triest og Fiume m. m., og i Fiume ha satt sig i besiddelse av 5 italienske ubåter.

I sammenheng med fascismens fall kan en se den store politiske usikkerhet, som råder i Ungarn, Bulgaria og hos de øvrige tyske forbundne.

v v v

Angrepet på Hamburg forrige lørdag, da 2300 tonn bomber blev kastet, var inntil da krigens kraftigste. Det varte i 50 minutter. Men etter det har det i denne uke fulgt et nytt bombeangrep på Hamburg enda mere koncentrert og enda kraftigere. I løpet av 45 minutter blev over 3000 tonn bomber kastet. Branner opstod som var større enn nogen av de tidligere. Luftforsvaret var til å begynne med iherdig, men blev totalt nedkjempet. Enda et nytt stort bombeangrep på Hamburg har fulgt. Det var rettet mot uskadede deler av byens industristrøk. Over 2300 tonn bomber blev kastet. Luftforsvaret var denne gang kraftigere. Av størst betydning er den meget store skade, som Hamburgs ubåtverfter er tilføict. En rekke mindre natt- og dagangrep er i samme tid også utført på Hamburg, delvis av Mosquito bombefly, delvis av flyvende festninger. En rekke andre mål i Tyskland er også angrepet. Av størst betydning er de amerikanske dagangrep, som holder det tyske luftvernmannskap i beredskapstilstand likefullt dag som natt og stiller store krav til de tyske jagerstyrker.

v v v

På Sicilia har de allierte tropper ikke hatt fremgang av betydning i forløpne uke. Tyskerne står imidlertid under meget sterkt press, og en ny alliert offensiv kan ventes. Det er ting som tyder på at tyskerne vil opgi Sicilia helt og forbereder en evakuering. En rekke detonasjoner er således hørt

fra Catania, hvor tyskerne visstnok sprenger anlegg og depoter i luften. Fangetallet er steget til langt over sytti tusen.

De alliertes skipssenkninger i Middelhavet fortsetter. Det gjelder særlig mindre skip. Britiske ubåter har således senket 23 fartøier.

Den russiske fremgang på Orelfronten fortsetter. I syd står russerne 16 km fra byen, i øst bare 10 km. Tyskerne antas å ha hatt 22.000 falne i forrige uke. På de andre fronter fortsetter russernes lokale operasjoner med hell.

Japan er overalt på defensiven. De store japanske tap av krigs- og handelsfartøier fortsetter.

U.S.A. fremstillet i juni 7000 fly av alle slag. Ved en omgruppering i produksjonen er fremstillingen av bombefly øket med 45 procent. Forsterkninger til alle kanadiske våpenarter er kommet til Storbritannia.

Jødene i Tyskland er nu gjort fullkomment rettsløse. De stilles ikke lenger for domstolene, men behandles etter politiets forgodtbefinnende. Dør en jøde, arver familien intet. Hans midler tilfaller staten.

Massemordene på polakker i Lublindistriktet fortsetter. Tyske SS-tropper gjør klappjakt på hundre tusen bønder og byfolk, som har søkt tilflukt i skogene i distriktet.

Den britiske, amerikanske og russiske regjering har oppfordret nøytrale stater ikke å gi tilflukt for fascistiske flyktninger.

v v v

Dagens siste meldinger: Radio Algier retter ny advarsel til Italia. Da Mussolinis fall kom som lyn fra klar himmel på tyskerne, vilde en italiensk kapitulasjon tvunget dem til hodekuls flukt ut av Italia. Men Badoglio har trukket tiden ut i 6 dager og derved gitt tyskerne anledning til å styrke sin stilling i landet. De optrer nu med den samme uforskamphet som før. Derfor gjenoptrar de allierte bombingene. Alle italienerne tilrådes å holde sig fjernt fra militære og krigsviktige industrielle anlegg samt å evakuere kvinner og barn fra byene. - - - I Hamburg raser det fremdeles branner etter siste gangs bombing.

v v v

Lørdag, 7. august

1943

Den russiske offensiv mot Orel lot sig ikke stanse. Tyskerne førte frem forsterkninger for å holde det viktige knutepunkt, som de hadde vært i besiddelse av siden oktober 1941, men russerne brøt igjennem den ene kraftig utbyggede tyske linje etter den andre, samtidig som de truet med å omgå byen. Tilslutt var åpningen vest for Orel ikke bredere enn 50 km. Tyskerne har antagelig vært tvunget til å trekke sig tilbake under et økende russisk press. Samme dag som Orel falt, kom meldingen om at russerne også hadde erobret Belgorod nord for Kharkov. En russisk opgave over tyskernes tap i tiden 15/6 - 15/7 gir et inntrykk av hvilke dimensjoner de pågående kamper har. 120.000 tyskere er falt og 12.400 tatt til fange. Tyskerne har tapt 2.490 fly, 4.600 tanks og 1.500 kanoner. 520 tanks og 870 kanoner er falt i russernes hender i fullt brukbar stand foruten lette våpen og ammunisjon. Den russiske offensiv fortsetter nå mot Briansk i nord og Kharkov i sør. Russerne står bare 50 km fra Briansk, og tyskerne sies å være på hodekuls flukt mot denne by. Mot Kharkov støter russerne frem i en 60 km. bred kile. De har erobret en by på jernbanen Belgorod-Kharkov og en annen by mellom Belgorod og Sumy. De russiske fortropper står 40 km. fra Kharkov.

Russiske meldinger fremhever den store innsats de russiske friskarer har gjort i Orel-avsnittet. Siden tyskerne okkuperte dette distrikt, har friskarene drept 80.000 tyskere og ødelagt 500 jernbanetog, likesom de har sprengt 58 broer i luften.

v v v

Samtidig med meldingene om de russiske seiersvinninger hører vi om det nye allierte fremstøt på Sicilia. Den nye offensiv som 8. arme åpnet, resulterte i løpet av tre dager i Catania fall. Som amerikanerne i Palermo blev britene hilst hjertelig velkommen av byens befolkning. Catania var sterkt befestet, gatene var sperret og miner utlagt. Men da byen var relativt uskadd, har tyskerne antagelig

blitt utmanøvrert og vært tvunget til å trekke sig tilbake. Amerikanerne innledet uken med å innta St. Stefano på nordkysten og Mistretta litt lenger inne i landet. De har fortsatt sin fremgang med erobringen av en rekke mindre byer inne i landet, hvoriblant Troina, og rykker nu frem mot Randazzo. Den allierte offensiv fulgte etter at det i forrige uke ankom store allierte forsterkninger. General Alexander leder selv kampene. Ialt er 125.000 tyske og italienske fanger optallet. Tyske fanger melder om sabotasje utført av italienske soldater. Blant annet hadde en italiensk soldat satt fyr på et stort matvarelager, slik at tyskerne hadde måttet gå uten mat i flere dager. Den tyske overkommando har nu trukket de italienske tropper tilbake fra frontlinjen, idet de frykter massedesertering. Mens offensiven pågår over hele fronten, hamrer de allierte luftvåpen løs på tyskeres forbinneslinjer. En britisk flåtestyrke holder vakt ved østkysten op til Messinastredet, samtidig som amerikanske krigsskip avpatruljerer nordkysten for å hindre tysk evakuering.

Cotrone i Syditalia er igjen bombardert av britiske sjøstridskrefter. Neapel er gjentatte ganger bombet av allierte fly.

Efter britenes erobring av Catania meldes det om en ny bølge av fredsdemonstrasjoner i industribyene i Norditalia. Fra disse byene foregår det for tiden en øket evakuering. De fem italienske partiene, sosialistene, kommunistene, aksjonspartiet, det liberale oppbygningsparti og de kristelige demokrater har i felles opprop tatt til orde for at Badoglio ikke må få sitte lenger enn det kreves for å slutte fred. For øvrig er det ikke sagt noget om hvilken stilling og innflytelse disse partiene har. De har i et annet opprop oppfordret troppene til ikke å samarbeide med Badoglio. Flyveblader er også spredt blant befolkningen som oppfordrer til å redde de italienske jernbaner og annet rullende materiell fra å falle i tys-

kernes hender.- Badoglio's regjering har erklært hele Italia for å være i beleiringsstilstand. Samtidig meddelte regjeringen at Italias finansielle stilling er kritisk. Det opplyses at Mussolini har holdt den samme stilling skjult for folket, men det kan se ut til at liren vil tape enhver verdi.

Ribbentrop er kommet til Italia for å konferere med den nye italienske utenriksminister.

Det har forekommet sammenstøt mellom italienske og tyske tropper på Kreta. Tyskerne skal ha gjort forsøk på å avvepne italienske avdelinger. Lignende meldinger kommer fra Nordgrekenland. Italienske tropper i Jugoslavia skal ha tilkjøpt sig fritt leide av serbiske frihetskjemper mot å etterlate forråd og våpen.

Vi gjør oppmerksom på at Italia, i tilfelle av at landet går til kaptulasjon, vil ha største interesse av først å få sine tropper hjemkalt, slik at tyskerne ikke skal få interner dem.

Chefen for det tyske flyvåpen i Italia, Kesselring, har flyttet sitt hovedkvarter nord i landet.

Sverige har op sagt transitt-traktaten med Tyskland. Transitt av materiell opphører 15. august, og av tropper 20. august. Denne transitt har aldri vært ansett som en neutral handling fra Sveriges side, og den har gitt anledning til mange åpenlyse og maskerte overtredelser fra tyskernes side. Times kommentarer opsigelsen med at den viser at Sverige er klar over at Tyskland har tappt krigen. - Samme dag som opsigelsen fant sted åpnet en tysk bombild mot et svensk patruljefly over utkanten av svensk territorialfarvann i Den botniske bukt. Flyveren blev sår, men greide å komme tilbake til sin base.

Munda, japansk nøkkelstilling med flyplass i Salomonområdet, er erobret av amerikanerne.

Fiendtligheter er utbrutt i fransk Indokina mellom franske og japanske tropper. Japanerne har erklært en provins i krigstilstand.

20 Nederlendere er henrettet for spionasje og tyskfiendtlig virksomhet.

H.M. Kongen feiret 3. august sin 71. fødselsdag i London. Kongen mottok regjeringen i den norske ambassade, hvor utenriksminister Lie i statsminister Nygaardsvolds fravær overbragte regjeringens lykønskninger. President Roosevelt sendte kongen det amerikanske folks beste ønsker og sine egne hjerteligste gratulasjoner. Fremstående amerikanere av norsk ett var blant gratulantene. Dagen blev feiret av nordmenn verden over.

De amerikanske bombeangrep mot lettmetallfabrikken på Herøya og ubåthavna i Trondheim svarte fullt ut til sin hensikt. Lettmetallfabrikken kommer ikke igang så lenge krigen varer, og store skader blev tilføjet anleggene i ubåthavna. Dessuten blev en stor ubåt ødelagt, likesom et tankskip, et annet større skip og en flytekran. 34 nordmenn omkom på Herøya og 8 i Trondheim, hvor dessuten 800 tyskere og andre utlendinger fant døden.

På Hamburg blev det i løpet av en uke kastet like mange bomber som på London i 11 måneder fra høsten 1940 til sommeren 1941. Så konsentrert som angrepene var, fikk brannene gripe meget mere om sig. - Et eneste slikt storangrep som på Hamburg krever en innsats av 100.000 mann, flyvere og bakkepersonell. Et av de store amerikanske dagangrep krever innsatsen av 60-70.000 mann. - Hamburg evakueres. Folk flytter restene av sine eiendeler i barnevogner, dragkjerrer og trillebærer.

Oljekildene i Romania, som forsyner tyskerne med 1/3 av deres motorbrensel og olje, er bombet av 175 amerikanske Liberator bombefly fra lav høide - 30 til 150 meter. Store ødeleggelse og langvarige branner opstod.

Hamburg har vært utsatt for enn nytt kraftig bombeangrep. Evakueringen av Berlin er begyndt.

U.S.A. bygger 19 mill. tonn handels-tonnasje i 1943 og vil bygge 21 mill. tonn i 1944. - I juli løp 158 handelskip av stabelen på amerikanske verfter.

Den første kanadisk byggede Lancaster bomber er ferdigbygget. Den kanadiske flyindustri beskjeftiger 100.000 mann.

Lørdag, 14. aug.

1943.

Den russiske offensiv fortsetter med ufornisket styrke. Russerne kjemper i Kharkovs nordøstlige forsteder, og byens fall er bare et tidsspørsmål. Det var oss ikke helt klart hvor langt russerne hadde måttet retirere etter at tyskerne sist gjenerobret Kharkov, men dette fremgår nu indirekte av meldingene. Tyskerne holdt Tsjuguev øst for Kharkov, men igår kom meldingen om at russerne hadde gjenerobret denne by. Vest for Kharkov har de etter Belgorods fall tatt Graivoron på jernbanen Kharkov-Brjansk, Bogodukhov på jernbanen Kharkov-Sumy, og Akhtyrka på en sidebane til sistnevnte hovedlinje. Russerne har likeledes skåret over banen Kharkov-Poltava ved inntagelsen av to stasjonsbyer. Kharkov er således praktisk talt omringet, muligens banelinjen mot sør til Losovaja enda står åpen, men de tyske tropper i byen kan ikke gjøre sig håp å utsette russernes inntog synderlig. Russerne melder at tyskerne i Kharkov-området løper som aldri før uten å gi sig tid til å ødelegge forråd og materiell. - I Orel-avsnittet rykker russerne frem langs jernbanen til Brjansk. Syd for Orel er Kromi inntatt, en by som uavbrutt var på tyskernes hender siden 1941. Det samme gjelder Navlja sør for Brjansk som ligger på den viktige jernbane Brjansk-Konotop.

Ifølge dagens meldinger har russerne åpnet en ny offensiv mot Smolensk, men ingen kjente stedsnavn er enda oppgitt fra kampene her. Fangne tyske flyoffiserer gir opplysninger om det tyske flyvåpens tilbakegang. Hverken maskiner eller mannskaper er på høiden. Luftwaffe har mistet de fleste av sine dyktigste instruktører, idet mangelen på flyvere tvang tyskerne til å sette dem inn ved Stalingrad og i Tunis som førere av transportplan. Herunder blev de fleste av dem skutt ned. Det er det som heter å slakte hønen som legger gull eggene.

Om situasjonen i Italia foreligger intet nytt av betydning. Sociali-

stene har oppfordret til generalstreik som protest mot Badoglio's styre, men i løpet av den uke, som er gått siden da, har en slik ikke latt sig organisere. Samtidig med denne oppfordring beskylder socialistpartiet Badoglio's regjering for å være fascistisk uten Mussolini. Generalstreiken er ment å skulle tvinge regjeringen til å slutte fred, idet det militære nederlag er en kjennsgjerning. Badoglio på sin side oppfordrer det italienske folk til enighet. Samtidig meldes det at uroen blant befolkningen har spredt sig sørover til Roma fra industribyene i Norditalia. Denn 11. ds. gikk den italienske innenriksminister av som protest mot den fortsatte militære forvaltning av civile anliggender.

Tyske tilgodehavender, mange millioner lire, tas ut av italienske banker, likesom tysk kapital trekkes ut av italienske foretagender. - Men samtidig meldes det fra Schweiz at tyske tropper passerer inn i landet fremdeles. Å dømme efter dette og lignende forlydender, har tyskerne ikke oppgitt planen om å holde Posletten. De må her handle i forståelse med den italienske regjering og generalstab, hvis forsvarsplaner antagelig lar sig kombinere med de tyske. De italienske tropper i Haut Savoie i Frankrike er erstattet med tyske.

På Sicilia er kampene gått inn i sin slutfase. I nord rykker amerikanerne frem, i øst den 8. britiske arme med kanadierne på sin venstre flanke. Fransk-marokkanske tropper understøtter amerikanernes operasjoner. Uken begynte med briternes erobring av Centuripe, Biancavilla, Adrano og Bronte på vestsiden av Etna. På østsiden inntok 8. arme Acireale på kystveien nord for Catania. Samtidig foretok amerikanerne en vellykket landing bak de tyske linjer øst for Sanagata. De gikk derpå mot vest og tok byen samt 1500 tyske fanger. Tre dager efter fant en ny amerikansk landing sted ved Capo d'Orlando, som danner endepunktet for hovedveien

fra Randazzo til nordkysten. Ved denne landgang lot tyskerne sig ikke i samme grad overraske, og ydet sterkere motstand. Men det lyktes amerikanerne å etablere et brohode. Etter dette trakk de allierte sig sammen om Randazzo, tyskernes hovedstilling på Sicilia, og idag kommer meldingen om amerikanernes inntagelse av byen. Tyskerne er på full retrett mot Messina skarpt forfulgt av de allierte. Evakueringen av Sicilia har samtidig begynt for alvor, men hindres av allierte fly. Vi tør trygt si at kampene vil være avsluttet innen vi kommer med vårt neste nummer. Men vil en ny front da være åpnet?

Under kampene på Sicilia er 999 av aksens fly falt i de alliertes hender på erobrede flyplasser. En god del av flyene var i fullt brukbar stand. Foruten dette har aksens mistet 422 fly i luftkamper. De allierte har under kampene på Sicilia bare mistet 181 fly. Mål i golfen ved Neapel er bombardert av britiske krigsskip.

v v v

I luften trekker nettet sig sammen om aksens og vasallstatene. Fra alle kanter, syd, sydøst, øst, nordvest og vest, flyr britiske, amerikanske og russiske bombefly, og allierte jagerfly, inn over tyske, forbundne og okkuperte områder.

Samtidig som de forente nasjoners luftmakt vokser taper tyskerne enhver fordel ved å kjempe på de indre linjer. Tvertimot, nå er det den totale omringelse som truer, likeverdige motstandere hvor Tyskland snur og vender sig. Britiske bombefly, Lancasterbombere, som er verdens største, stasjonert i Storbritannia, har bombet italiensk krigsindustri i Milano, Genua og Torino. 2 bombefly gikk tapt.

Svære branner opstod som kunde sees helt fra den schweiziske grense.

Et nytt angrep, det kraftigste hit-

til på mål i Italia, har vært rettet mot Torino og Milano. På Milano blev 1000 tonn bomber kastet i løpet av 30 minutter. Mannheim, industriby i Tyskland med 300.000 innbyggere, og Ludwigshaven med 150.000 innbyggere, er kraftig bombet av britiske fly. Skader blev tilføid tank- og lastebilfabrikker, dieselmotorverksteder, kjemiske industrier etc. Store branner opstod. Et meget kraftig bombeangrep har vært utført på Nürnberg. Over 1500 tonn bomber blev kastet. Store skader opstod. Mosquito bombefly har hjem-søkt Berlin og andre steder. En rekke dagangrep er utført av amerikanske flyvende festninger på industri-mål i Tyskland, flyplasser i Frankrike, godsbanegårder i Rom o.s.v.

Allierte fly stasjonert i det nære Østen har bombet Wiener Neustadt i Østerrike, en viktig industriby

med store flyfabrikker. Flyene måtte passere over ungarsk område.

Den britiske kringkasting har benyttet anledningen til å innvarsle bombing av ungarsk industri, som arbeider for Tyskland. Denne advarsel er blitt etterfulgt av fredsdemonstrasjoner i Ungarn.

Fire norske flyvere, som tjenestegjør i en britisk avdeling, er blitt dekorert med Distinguished Flying Cross.

v v v

Det er 14 dager siden den tyske ubåtoffensiv, Dönitzoffensiven nr. 2, blev innledet. Tyskerne lot det forlyde med at det var nye våpen og nye tekniske apparater ubåtene var blitt utstyrt med. Men de fortiet at det også var nye båter og nye besetninger, idet stadig ferre av de gamle kommer hjem. På den måten blir båter, våpen, apparater og mannskaper like prøvet alt sammen.

Transitania

Den tyske reisetrafikk - "reisetrafikk" var hvad den svenske statsminister Hansson kalte det med en svært nøytral betegnelse - skal nu ophøre. Da enkelte av våre kolleger innen den fri presse ikke har visst hvilke lovord de skulde ødsle på Sverige i sakens anledning, følger vi oss kallet til å uttale oss litt mere i overensstemmelse med opinionen her i landet. Vi er nemlig aldeles ikke enige i at Sverige med dette igjen legger sitt brodersind overfor oss for dagen o.s.v. Vi sier heller som Times sier, at Sverige har innsett at Tyskland har tapt krigen. Eller som den finske avis Suomen Socialdemokrati sier, at Sverige som et sømfintlig barometer har innregistrert den nye situasjon.

Den nye situasjon er ordet. Det er den nye situasjon Norge har kjempet for, det er den som er resultatet av Storbritannias, Russlands, U.S.A.s og de øvrige alliertes kamp, den nye militære og politiske situasjon. Det er den som har styrtet fascistherredømmet i Italia, som gjennom sine kriser har fått regjeringene i Ungarn, Romania og Bulgaria til å forandre signaler, som har øket quislingeinnslaget i den norske flyktningestrøm til Sverige. Det er den nye situasjon, som har gjort de toneangivende kretser i Sverige så modige, at de har tillatt en svensk opinion å danne sig som en kledelig bakgrunn for den svenske regjerings opsigelse av "reisetrafikkavtalen" med

Tyskland. Hadde situasjonen vært en annen, hadde tyskerne stått ved Suez og i Baku, da hadde vi kunnet råtne i fengsler og konsentrasjonsleirer og sendes til Tyskland gjennom svensk territorialfarvann, og svenskene hadde fortsatt å gjøre tyskerne denne "lille tjeneste", som en annen fremstående svensk politiker kalte det. For ikke å tale om alle de andre "små tjenester" svenskene har gjort Tyskland. Og for ikke å tale om den tyske trafikk gjennom Sverige som foregikk før fiendtlighetene hadde ophørt i Norge og som vi har samlet en del pålitelige vidnesbyrd om. Vi taler bare om den trafikk, som i henhold til avtalen begynte 1. juli 1940.

Norge har kjempet for den nye situasjon, Sverige har trukket konsekvensene av den, men har for øvrig gjort sitt til for å vanskeliggjøre vår kamp. Det er alt vi har å takke Sverige for. Men Sverige kan takke det umobiliserte Norge for at det ved sin kamp gav tyskerne anskuelsesundervisning i hvor kostbart og tidskrevende det vilde bli å innta et Sverige, som da hadde fått tid til å forberede sig.

Takken er den tyske gjennomgangstrafikk gjennom Sverige.

Sverige førte nøytralitetspolitikk, Italia imperialistisk erobrepolitikk. Idet vi fastholdt denne forskjell, vil vi stille den svenske avtale med Tyskland i klasse med det "dolkestikk i ryggen", som Italia gav det overvundne Frankrike. Bare at dolkesticket var en konsekvent fortsettelse av Italias politikk,

mens trafikkavtalen var et oplagt brudd på svensk nøytralitetspolitikk og i strid med det vennskap, som inn til da hadde bestått mellom Norge og Sverige.

At en del svenske privatpersoner og organisasjoner har vist Norge sympati i den tid vi har kjempet Nordens kamp, er vel og bra, men forandrer ikke saken. At private svenske har vært imot gjennomgangs-trafikken, er også vel og bra, men de har ikke kunnet forandre saken. Det er det situasjonen som har gjort vår kamp og de alliertes kamp, og det skal vi da virkelig ikke takke svenske for. Sverige er et demokratisk land, og i et demokratisk land er det folket som bærer ansvaret for regjeringens handlinger. Hvis det svenske folk vil gjenoprette det gode forhold til Norge, er det minste de kan gjøre å kvitte sig med de menn, som bærer ansvaret for at tyske mordbrennere, tyver og ransmenn uhindret har kunnet passere ut og inn i Norge.

Det kan ikke tjene det fremtidige samarbeide mellom Norge og Sverige at sannheten stikkes under stolen. Sannheten skal frem, og vi får avfinne oss med den. Vårt fremtidige kulturelle samarbeide med Sverige vil ha et grunnlag i sig selv. Det økonomiske og politiske samarbeide må skje på helt saklig grunn. Sentimentale hensyn får ikke spille inn. La oss rekke svenskene hånden - det er almindelig høflighet - men la oss aldri glemme at svenskene gjerne den dag i morgen åpnet sine grenser for tysk gjennomgangstrafikk til Norge om situasjonen igjen blev en annen - hvad den ikke blir!

v v v

Guerillakampene i Jugoslavia og Grekenland fortsetter. Serberne har hatt hellet med sig i en rekke angrep på jernbanene i landet, og grekerne har sprenget enda en viktig bro i luften på jernbanen mellom Athen og Saloniki. Stadig flere grekere tar tilflukt i de områder, hvor frihetskjemperne har kontroll. Etter at albanske frihetskjemperne har øket sin virksomhet, har tyskerne erklært landet for krigsområde og bombet byer og landsbyer i Sør-albania.

Frihetskjemperne i Grekenland og Jugoslavia er i London radio inn-trengende opfordret til å vise tål-

modighet. De skal få vite når tiden er inne til å gå til almindelig aksjon. Hvis de går til samlet innsats på et for tidligt tidspunkt, må de vite at tyskerne ikke vil betenke sig på å bruke de mest barbarske våpen.

Det meldes om sammenstøt mellom studenter og politi i Budapest. Almindelig engstelse råder i Finland. President Ryti konfererer med civile og militære ledere.

v v v

Den første leveranse av Mosquito bombefly er fløiet fra Kanada til Storbritannia. Kanada produserer for tiden 10.000 fly om året.

v v v

For øieblikket foregår det en stor økning av de garnisoner i Storbritannia som danner baser for invasjon på fastlandet. Av hensyn til troppeforskyvninger er deler av kystområdet sperret for ordinær trafikk. En strøm av kanadiske og amerikanske forsterkninger kommer til landet.

v v v

Churchill er kommet til Kanada og har konferert med det kanadiske krigskabinett. Han følges av militære og civile chefer. Han skal møte Roosevelt i Quebeck. Man ventet at dette møte vil resultere i viktige beslutninger.

v v v

Under et japansk forsøk på å landsette forsterkninger på Salomonøyene kom det til slag mellom japanske og amerikanske krigsskip. 1 japansk krysser og 2 store destroyere blev senket, og 1 destroyer sannsynligvis senket. Amerikanerne hadde ingen tap.

v v v

1 million mennesker er evakuert fra Berlin. Arbeidere som må være i byen, graver beskyttelsesrum på torver, plasser og i parker i nærheten av arbeidsstedene. Stettin og flere andre byer evakueres også. Kaos har opstått flere ganger under evakueringen. I Hamburg har man måttet kalle tilbake politifolk og andre tjenestemenn, som hadde flyktet fra byen.

v v v

Lørdag, 21. august

1943

Luftfronten. - Den allierte luftoffensiv fortsetter med full kraft mot en lang rekke strategiske mål i Tyskland, Italia og okkupert område. Berlin utsettes så å si hver natt for angrep av Mosquito bombefly. Britiske bombefly har også rettet et kraftig angrep mot den tyske Østersjøby Peenemünde mellom Sassnitz og Stettin. Den meget store rustningstekniske forsøksstasjon her fikk en kraftig medfart. 1500 tonn bomber blev kastet. Ved forsøksstasjonen uteksperimenteres bl. a. radiopeilingsapparater til tyske nattjagere. Amerikanske flyvende festninger har utført to vellykkede dagangrep, det ene mot Regensburg, som er hjemstedet for en Messerschmidtfabrikk, det andre mot Schweinfurt, hvor en kulelagerfabrikk, som arbeider for den tyske tank- og flyindustri, var hovedmålet. Dagangrepene mot jernbanemål og flyplasser i Nordfrankrike og Belgia-Nederland har øket betydelig i antall og intensitet. På en dag blev således 20 flyplasser i nevnte områder utsatt for kraftige angrep. En rekke andre industrimål har også vært angrepet. - Stadig kraftigere angrep iverksettes også av fly med baser i Storbritannia mot mål i Norditalia. Milano har vært gjenstand for en serie kraftige angrep. Hovedmålet var Breda våpenfabrikker i utkanten av byen som produserer lokomotiver, fly, panservogner, bomber, mitraljøser m. m. Torino har også vært utsatt for et par konsentrerte angrep, likeledes har Genua igjen vært bombet. Fly fra Nordafrika deltar i angrepene på industribyene i Norditalia. Amerikanske flyvende festninger fra Nordafrika hadde således æren for et av angrepene på Milano, likesom de har bombet tyske flyplasser ved Marseilles i Sydfrankrike. Sistnevnte angrep kom helt overraskende på tyskerne, og var meget virksomt. Hangarer og fly på bakken blev rammet. Mål i Hellas, på Sardinia og i Syditalia er også angrepet, men dette kan sees i direkte sammenheng med krigshandlingene tillands og tilsjøss i Middelhavsområdet.

v v

Sicilia. - Om kvelden den 17. aug. kom meldingen fra general Eisenhovers hovedkvarter i Nordafrika om at kampene på Sicilia var avsluttet. Etter Randazzos fall var den tyske motstand brutt. Amerikanerne avanserte i raskt tempo langs nordkysten, britene inntok Taormina, foretok en landsetning fra sjøen lenger mot nord, og nådde Messina like etter amerikanerne. Ved hjelp av småbåter fortsatte tyskerne evakueringen av sine tropper over Messinastredet like til det siste. De var utsatt for stadige angrep fra allierte krigsskip og fly, men blev for øvrig beskyttet av landbatterier på begge sider av streket. De alliertes tap under Sicilias erobring er ikke fullt 22.000 mann, hvorav den største del faller på briterne. Aksens tap er rundt regnet 200.000 mann, døde og sårede, fanger, deserteret og tropper omkommet under evakueringen. Til og med 10. aug. var antallet av fangne og falne aksetropper 167.000 mann, hvorav 30.000 falt på tyskerne. 1000 av aksens fly, 500 kanoner og 260 tanks er erobret. Dessuten er 600 aksefly skutt ned. Med engang erobringen var fullført, lot de allierte sine batterier opstille ved kysten og innledet en artilleriduell med aksebatteriene på den andre siden av Messinastredet. Samtidig begynte en intens flyaktivitet mot de retirende tyske tropper i Syditalia. De siste dager er en rekke konsentrerte bombeangrep såvel natt som dag rettet mot tyskernes forbindelseslinjer. Særlig hårdt medfart er jernbaneknutepunktet Foggia nær den italienske østkyst i retning nord-øst for Neapel. De britiske og amerikanske flåter utfolder også en intens aktivitet langs Syditalias kyster. Felttoget på Sicilia varte 38 dager, og tok kortere tid enn beregnet. For tiden foregår en omgruppering av de allierte tropper på øia. De alliertes tonnasjetap under felttoget beløper sig bare til 80.000 ton. De Lipariske øier nord for Sicilia er besatt av amerikanske tropper.

v v v

Italia. - Gjentatte meldinger kommer om at nye tyske styrker passerer inn i Italia. Tyskerne er allerede iferd med å legge en ny forsvarslinje Milano-Verona-Padua-Venezia. Den standrett som Badoglio proklamerte ved sin maktovertagelse, opprettholdes nu av tyskerne i Norditalia. Verona er sete for det nye tyske hovedkvarter.

Den italienske regjeringens erklæring om at Rom er en åpen by, kan ikke uten videre godtas av de allierte. Forinnen er det nødvendig at all krigsviktig industri i byen nedlegges, og at all transitt av tropper, materiell og krigsviktige industriprodukter opphører. Likeledes må administrasjonskontorer av betydning for krigsføringen flyttes ut av byen. Endelig må det gis de allierte anledning til å øve kontroll med at disse forholdsregler blir tatt. Men utenom den blotte erklæring har de allierte intet hørt fra den italienske regjering i sakens anledning.

Østfronten. - Russerne har fortsatt fremgang på alle aktuelle frontavsnitt. De har inntatt Karatsjef på jernbanen Orel-Brjansk som var hovedhjørnesteinen i det tyske forsvar omkring Brjansk. Byen, som stod i brann, blev stormet av russerne fra tre sider. Idag kommer meldingen om at russerne har gjenerobret Lebedin sydvest for Sumy som var det vestligste punkt russerne nådde til under siste vinteroffensiv. For å gjenåpne banelinjen Poltava-Kharkov satte tyskerne inn et meget kraftig motangrep mot de avanserende russiske kolonner. Deres styrke blev anslått til 100.000 mann. Det så ut som deres hensikt var for enhver pris å drive russerne tilbake, slik som de gjorde ved avslutningen av den russiske vinteroffensiv. Men det tyske motangrep strandet. Russerne mener å merke en tilbakegang i kampånd blant de tyske tropper. Sydøst for Kharkov har russerne også gjenerobret Smiev. Den eneste jernbane tyskerne nu holder åpen til Kharkov, er linjen fra Krasnograd. Også i Kharkov byområde avanserer russerne, men ellers er det tydelig at de ved sin omringningsmanøvre vil tvinge tyskerne til å trekke sig ut av byen, eller vil inneslutte dem og ta dem til fange. Fra Spas Demensk-avsnittet i nord

meldes det om fortsatt russisk fremgang mot jernbanelinjen Brjansk-Smolensk. Til en almindelig karakteristik av situasjonen kan det opplyses at russerne nå går frem over en 550 km bred front, hvor alle de tyske stillinger trues enten frontalt eller i flanken. Tyskerne har hatt store tap av mannskaper, fly, tanks og annet materiell.

I U.S.A. er krysseren Alaska sjø-satt. Det er det første skip i sin klasse. Det er større og utstyrt med grovere skyts enn de amerikanske 10.000 tonns kryssere med 21 cm's kanoner, men det er mindre enn et slagskip. - I jule måned produserte amerikanske fabrikker 7373 militærfly.

Den finske militærattache forlater nu Washington. Det er ikke meget igjen av den diplomatiske forbindelse mellom U.S.A. og Finland. Tidligere er de finske konsulater i U.S.A. stengt, det finske opplysningskontor likeledes, efter at finnene hadde lagt hindringer iveien for amerikansk opplysningsvirksomhet i Finland. Den amerikanske minister og nesten hele legasjonspersonalet har for lenge siden forlatt Finland, hvor bare en chargé d'affaires og en maskinskriver er igjen.

Den svenske kontroll med tyske kurerfly skal skjerpes efter gjentagne tyske overtredelser av de gjeldende bestemmelser. Uniformerte og vepnede tyskere må ikke befordres, og kurerflyene skal gå i bestemte ruter. - Transporten av tysk krigsmateriell gjennom Sverige til Norge vil fortsette måneden ut, idet meget ubefordret materiell ennå finnes på svenske banegårder. - 7000 nordmenn er for tiden beskjeftiget som skogsarbeidere i Sverige, 2000 arbeider i landbruket, og like mange i industrien.

Jøssinger og -jøssinger.

I den første krigssommeren her i landet møtte vi av og til noen besynderlige mennesker, som snakket om å være tyskvennlig og være engelskvennlig - akkurat som det het under forrige krig. Når vi gav uttrykk for vårt syn på situasjonen og vår visshet om en endelig seier, sa vedkommende: "Jaså, De er engelskvennlig." Vi svarte: "Jeg er hverken tyskvennlig eller engelskvennlig, for det er ikke lenger noe som heter det. Jeg er norskvennlig. Jeg er n o r d m a n n." Siden fikk vi nordmenn et annet navn, vi blev kalt j ø s s i n g e r, som ikke betyr engelskvennlige nordmenn, men norske nordmenn fra Norge, nordmenn, som vil følge sin konge og uten sidehensyn handle rett ut fra den givne situasjon, nordmenn, som efter evne vil gjøre kongens valgsprog til sitt: Alt for Norge. Det vil si: alt for vår rettferdige sak og vår norske frihet. Nu er det ikke lenger nogen som snakker om å være tyskvennlig og engelskvennlig, for tyskvennlighet eksisterer ikke utenfor quislingenes rekke. De som i sin tid kunde være tyskvennlige, har sett for meget av sine tyske venner. Om de i mellomtiden har innsett hvad en nordmann er, det vet vi ikke. Men de kaller sig for - jøssinger.

I det første krigsåret eller så møtte vi også av og til nogen underlige mennesker, som sa at det var da allikevel bedre at det var tyskerne som kom enn russerne. Vi svarte: "Om russerne hadde kommet, det vet vi ikke, jeg for min del tror de ikke. Men jeg vet en ting, og det er at tyskerne har kommet. Og det er en kjennsgjerning, som vi som nordmenn bare kan stille oss til på en måte: Ut av landet med dem!" Siden har de som var glade for at tyskerne kom og ikke russerne, fått adskillige skår i sin glede. Nu har de også lært å si: ut av landet med dem. Om de helt ut har forstått hvor galt deres sonnerter, vet vi ikke. Vi vet ikke om de er blitt nordmenn, som vil sette alt inn på ikke å bli okkupert av nogen. Men også de kaller sig for jøssinger.

Da tyskerne om høsten 1940 drev våre stortingsmenn sammen, undret

vi oss over at nogen av stortingsmennene kunde tro, at de hadde noget som helst mandat til å møtes og fatte beslutninger på det norske folks vegne. Det var en selvovervurdering og en anmasselse, som grenset til det utrolige. Stortinget hadde oppløst sig selv på en måte, som under de givne forhold var definitiv. Selv om så ikke hadde vært tilfelle, måtte stortingsmennene forstå at de efter landets endrede stilling måtte ha fornyet sitt mandat for å kunne ta standpunkt til de helt nye spørsmål, som forelå. (En fornyelse av mandatet var for øvrig på det tidspunkt en umulighet.) Det eneste stortingsmennene hadde hatt å gjøre, var straks å erklære sig inhabile. Hvor mange det var som gjorde det eller hadde tenkt å gjøre det, vet vi ikke. Vi vet bare at det var for mange som ikke gjorde det og straks var villige til å leke storting, og at det hele endte i det meget sørgelige kapittel, som heter presidentskapets henvendelse til H. M. Kong Haakon den 7de om å abdisere. De stortingsmenn som bærer ansvaret for denne henvendelse, gjorde sig skyldig i et foræderi, som er meget verre enn dusinquislingenes landsforrederi, det som kan måles med lover og paragrafer. De forrådde både sitt land som en ordinær quisling gjør det, og det folk, som hadde vist dem en særlig utmerkelse og tillid. De forrådde de tusen hjem og fødte og ufødte slekter. Men istedenfor å gå og henge sig i nærmeste tre, er det mange av dem, kanskje de fleste av dem som idag er blitt hvad de kaller jøssinger. (Forts. i neste nr.)

o o o

Østen. - Under et alliert flyangrep på japansk flyplass på New Guinea blev 150 japanske fly skutt ned og 50 skadet. I løpet av to dager var det japanske flytap 246 maskiner. Kiska, japanernes hovedbase i Aleuterne, er gjenerobret av amerikanerne.

200 briter følger Churchill og deltar sammen med ham i de viktige konferanser i Quebec.

En rekke norske politiembets- og tjenestemenn ble forleden samlet i kasernen ved Majorstuen og så å si med revolveren for tinningen tvunget til å underskrive en lojalitetserklæring til tyskerne og forrederne. Ifølge erklæringen lover de å utføre sine plikter i henhold til gjeldende forordninger og lyde de ordrer som blir gitt. Rediess og Jonas Lie var tilstede, og sistnevnte meddelte samtidig at politifullmektig Gunnar Eilifsen var skutt etter å være dømt til døden av en særdømstol fordi han hadde nektet å arrestere unge piker, som var utskrevet til arbeidstjeneste. Nogen få quislinger undertegnet straks erklæringen, de øvrige vegret sig, men gav etter for truselen om å stilles for krigsrett. Nogen få fastholdt sin nektelse, og blev derefter tatt i forvaring av tyskerne.

Efter disse begivenheter har den norske justis- og politiminister Terje Vold avgitt en redegjørelse i den norske utsending fra London. Ministeren uttalte blant annet, at det var enhver norsk politimanns klare plikt å nekte å utføre ulovlige handlinger. Tyskernes fremferd var i strid med folkeretten og norsk lov. Politimennene ble i sin tid på sin plass for å hjelpe til med å opprettholde ro og orden, men like litt som de kunde hjelpe makthaverne i å utføre ulovlige handlinger, kunde de delta i det nye politiapparat. Hvad den avgitte erklæring angikk, var det klart at den hverken hadde rettslig eller

moralisk gyldighet. Justisministeren uttalte tilslutt sin forvissning om at våre politimenn vilde klare påkjenningen og velge den vei som var riktig.

Vi for vår del mener at politimennene nu bare har en vei å gå. Foruten å opprettholde ro og orden har våre politimenn hittil gjort sin nytte ved efter evne å sabotere ulovlige ordre. Men det kan ikke være tvil om at en del av dem har gått for langt på kompromissernes vei. Ved fortsatt å følge denne vei, risikerer de en dag å befinne sig i en situasjon, hvorfra det ikke fører nogen vei tilbake. Den erklæring de har underskrevet, er ikke bindende, men vel å merke bare under den forutsetning, at de straks forlater tjenesten. Jo lenger de nu blir stående i sine stillinger, jo mere binder de sig til erklæringen, til tyskerne og landsforrederne, og blir selv landsforrederne.

v v v

Efter at den tyske gjennomgangstrafikk gjennom Sverige er ophørt, har trafikken tiltatt gjennom Danmark til Aarhus for viderebefordring pr. skip til Norge. Dette er blitt fulgt av en sabotasjebølge i Danmark. På en natt var 30 tidsinnstilte bomber lagt på jernbanelinjen til Aarhus. Tyskerne har krevet at danske sabotører utleveres for å dømmes og straffes av tyskere, et krav som er blitt fulgt av streiker og uroligheter i Danmark. Fra Odense meldes således om sammenstøt mellom tyske og danske militære. - Samtidig er det iaktatt øket tysk skipstrafikk på Sørnorge. Flere tyske fly er også blitt stasjonert på sørnorske flyplasser for å beskytte skipstrafikken.

v v v

Mere enn 90 tyske ubåter er senket i månedene mai, juni og juli.

v v v

Lørdag, 28. august

1943

Den russiske sommeroffensiv har hittil resultert i tilbakeerobringen av 60.000 kvadratkilometer land. Fra 5. juli til 22. august har tyskerne hatt et tap på 1 mill. døde, sårede og fanger. Antallet falne beløper sig til 300.000, hvilket vil si 6000 daglig. I samme tidsrum har tyskerne tapt 4600 fly, 7200 tanks, 5100 kanoner og nesten 30.000 kjøretøyer. 25.000 tyskere er tatt til fange. I de befrierte distrikter er den russiske landbefolkning iferd med å vende tilbake og ta opp sitt vante arbeide. De siste dager som gikk foran erobringen av Kharkov, var preget av den tyske garnisons heftige motstand. Slaget om Kharkov betegnes for øvrig som et av de største slag på østfronten. I et av avsnittene hadde tyskerne for eksempel 100 kanoner på hver kilometer. Vest for Kharkov har russerne erobret Sankov på jernbanen Akhtyrka-Bakhmatsj (sistnevnte by på jernbanen Brjansk-Kiev). Sænderfor fullbyrder russerne sin omgjøelse av det viktige centrum Poltava, som de nu bare står 16 km fra. Vest for Kursk har russerne tilbakeerobret Sevsk, som de også holdt under sin vinteroffensiv, og støtet herfra frem mot jernbanen Brjansk-Kiev. Også i Donetsbekkenet fortsetter russernes fremgang. De har skåret over jernbanelinjen Stalino-Taganrog, og truer linjen Stalino-Poltava. For øvrig meldes det om aktivitet på samtlige frontavsnitt. Av stor betydning for operasjonene er den omfattende russiske guerillavirksomhet bak de tyske linjer. Den drives av velutstyrte regulære tropper, som også gjør sin nytte ved å holde de russiske hovedkvarterer underrettet om alle tyske troppebevegelser.

Den allierte bombing av kommunikasjonscentrer i Syditalia fortsetter med en intensitet, som varsler en kommende invasjon. Det er ikke et jernbaneknutepunkt av betydning til nord for Neapel som ikke har vært utsatt for ødeleggende angrep. Tysk-italienske forsøk på å hindre bombingene ved innsats av jagerfly har

vært totalt mislykkede. Under en dags aksjoner mistet tyskerne således 50 fly mens de allierte bare tapte 8.

Siden invasjonen i Nordafrika i november ifjor har aksjonen på Middelhavsfrontene mistet 4500 fly eller 500 fly i måneden. I dette tall er ikke inkludert fly ødelagt på bakken.

En italiensk krysser er bombet i brann av allierte stupbomberfly i nærheten av Sicilia. Det var første gang på lenge at et tungt italiensk krigsskip våget sig inn i færesonen. Under evakueringen fra Messina blev 306 aksekip av forskjellige typer senket av allierte fly.

Fra Italia kommer ingen meldinger av betydning. Det kan se ut som Badoglio befester sin stilling. Hans politikk går åpenbart ut på å søke å forene det italienske folk på nasjonal grunn til fortsatt motstand mot de allierte. Han bruker fascismen som syndebykk, ofrer nu og da en eller annen kjent fascist til folket og frigrir antifascistiske fanger for å inngyde tillid. Ellers er det satt fengselsstraff i Italia for spredning av flyveblader, som er kastet ned fra allierte fly.

v v v

Efter konferansen i Quebec uttalte president Roosevelt bl. a.: Fienden vil så spiid blant oss, men vi står urokkelig sammen. Vårt mål er ikke bare å få de gode gamle dager tilbake, men å nå frem til bedre dager. Presidentens tale var kort, men energisk og målbevisst, og han var fornøyd med resultatet av konferansen. De fattede beslutninger vil først bli åpenbart for verden idet de omsettes i handling.

v v v

Det amerikanske marinedepartement i Washington melder at amerikanske patruljefly har senket 5 tyske ubåter og skadet en rekke andre. Et amerikansk skipsverft sjøsatte på en dag 4 marinefartøyer.

En ny Liberator bomber bygges nå i Amerika. Den er utstyrt med 10 halvtoms maskingevåpner og har fått ytterligere et kanontårn under krop-

pen og et helt forut. Det var visstnok fly av denne type som utførte angrepet på Wiener Neustadt.

Luftfronten. - Ukens kraftigste bombeangrep var det som blev rettet mot Berlin. Det var dobbelt så kraftig som noget tidligere angrep Berlin har hatt. 700 fly deltok. Nærmere 2000 tonn bomber blev kastet, Svære branner opstod som enda ikke var fullstendig slokket to netter etter. Et område på 50.000 mål er nedbrent eller rasert. Blant de ødelagte distrikter er Kurfürstendam. 58 britiske bombefly savnes etter angrepet. Av andre mål, som særlig er nevnt, er industribyene Leverkusen og Nürnberg. Fra det siste angrep, som blev utført av en stor styrke britiske bombefly, og som betegnes som konsentrert, foreligger enda ingen detaljer. Det førstnevnte blev utført i forning med andre angrep på industrimål i Ruhr. I flere netter har britiske fly lagt miner i tyske farvann. Mosquito bombefly angrep Berlin to netter på rad efter storangrepet. - Under det i forrige uke omtalte angrep på Regensburg skjot de amerikanske flyvende festninger ned 147 tyske fly. Festningene fortsatte derefter til Nordafrika, hvorfra de nu gjorde vende-reis for på hjemturen å bombe tysk-kontrollerte flymonteringsverksteder i Bordeaux. Flyplasser i Tyskland, Danmark, Holland, Belgia og Nordfrankrike er bombet.

Tyskland. - Med utnevnelsen til innenriksminister er Himmler blitt diktator for den tyske hjemmefront. Alle tråder samles nu i hans hånd, og Tyskland er blitt politistaten fullt ut. - Evakueringen av de bombeberjede byer i Tyskland fortsetter. München, Hannover og Ludwigs-haven står nå for tur. Til Polen er det kommet en halv million flyktninger fra Berlin og mange tusen fra Hamburg.

For å møte motstanden mot regjeringens politik i Ungarn har man gått til oppløsning av parlamentet og be-vepning av hjelpepolitiet. Jugoslaviske frihetskjemper ødela i forrige uke 34 tyske fly på en flyplass nær Sarajevo. I Albania har alle italienske trop-

per fått sine permisjoner inndratt. 500 polske læger, jurister og lærere er skutt med sine familier.

Den 9. august skjot en norsk kaptein ned tysk fly nr. 100 som er nedskutt av norske flyvere. Nr. 1 blev skutt ned i juli 1941. Efter at nr. 100 var opnaad, blev 11 tyske fly skutt ned av nordmenn på 5 dager.

Lord Louis Mountbatten er utnevnt til alliert øverstkommanderende i Sydøst-Asia. All organisert japansk motstand er bragt til ophør på New Georgia i Salomonøiene.

Enda en av nordmennene fra Televaag er omkommet i konsentrasjonsleiren i Uranienburg.

En delegasjon bestående av 33 fremstående finner har henvendt sig til president Ryti og forelagt ham et memorandum. Dette inneholder en opfordring til presidenten om å søke å opnå fred med bevaring av frihet og uavhengighet. Memorandumet er blitt gjort offentlig gjennom finsk kringkasting. I England og U.S.A., hvor man gjentatte ganger tilbød Finland fred på gode betingelser, vel å merke med Russlands samtykke og garanti, mener man at en fredsslutning får bli et finsk-russisk spørsmål.

Svenskene tillater uniformerte tyskere å følge med de tyske kurerflyene på betingelse av at de ikke or-bevepnes. Tykserne har klaget over at post er blitt borte fra den tyske postvogn på jernbanen Norgo-Finland. Svenskene tillater dem derfor å sende med sitt eget vaktmannskap. Nogen limit for antallet av vaktmannskaper opgis ikke, men vi tør allikevel gå ut fra at det ikke dreier sig om divisjoner, men mindre avdelinger.

Jøssinger og - jøssinger.

II.

Da krigen brøt inn over Norge, tenkte vi at det på mange måter kunde være bra at vi hadde en arbeiderpartiregjering. Bak den stod det en arbeiderklasse, som gjennom generasjoners kamp for menneskeverdige vilkår hadde lært sig enighet og opøvet sin offervilje. I vår kamp, som ikke bare var en kamp mot Tyskland og nazismen, men for fedrelandet og friheten, satte vi vår lit til arbeidernes solidaritet. Denne solidaritet var en faktor, som fienden også regnet med, og som han gjorde sitt beste for å bryte ned. Landsforrederne hjalp til, de lokket og truet, de tok hånd om arbeidernes organisasjoner, og i sin propaganda la de særlig an på arbeiderne for å så splid innen den norske front. Men deres planer førte ikke frem, arbeiderne stod fast, og innen deres rekker reiste det sig nordmenn av de beste. Mange av dem satte livet inn, de har innskrevet sine navn i historien om kampen for Norges frihet, og trenger ikke vår ros. Men dette er bare sakens ene side. Den har en annen. Det er en del arbeidere, altfor mango, som allikevel har gått tyskerne ærendor. De har ikke latt sig gjøre til quislinger, men de har av egen fri vilje tatt arbeide for tyskerne på flyplasser, festningsanlegg, strategiske vei- og jernbaneanlegg, anlegg av krigsviktige industrier m. m. Vi snakker ikke om dem, som tvunget av omstendighetene har måttet utføre slikt arbeide, og som kanskje har sabotert det efter evne. Vi snakker om dem, som har forlatt annet arbeide, som de kunde leve av, og har tatt arbeide for tyskerne for å tjene noen øre mere i timen. - Bedre lønnsvilkår var vel en fast post på arbeiderpartiets program; den måtte bare ikke forståes som et mål i sig selv, men som et middel for arbeiderne til å opnå social og kulturell likestilling og dermed muligheten for å gjøre en nyskapende innsats i samfundet. Men nu ser vi at en del arbeidere for nogen øre mere i timen forråder land og folk, samfund og kultur. Helt frivillig går de igang med å bygge flyplasser og festningsanlegg for tyskerne, festningsanlegg, som de av våre landsmenn en-

dag skal stå overfor som nu fører vår frihetskamp ute i verden, men bare venter på å komme hjem for å sette livet inn for å bringe oss friheten. Er disse arbeiderne quislinger? Nei, de er ikke det ongang. Men de kaller sig for jøssinger. Det som her er sagt om en del arbeidere, gjelder i enda høiere grad om mange entreprenører, som har solgt sig til fienden godt nok, og til djevelen med, og har visst å ta sig betalt for det. Vi snakker ikke om de av dem som har vårt nødt og tvunget; de fleste av disse har forresten før eller siden greid å komme sig klar av sine tyske oppdragsgivere. Vi snakker om de andre, de hvis ansvar er desto større, fordi de har solgt sine arbeidere med. Men de kaller sig også for jøssinger!

I Danmark er industrisabotasjen blitt almindelig, likesom skip, jernbaner og broer anfalles. I Aarhus, hvor sabotasje og streiker har funnet sted, blev befolkningen særlig op-rørt efter å ha sett en norsk fange-transport gå gjennom byen. Kraftstasjonen her, som forsyner store deler av Jylland med strøm, er satt ut av funksjon ved en eksplosjon. Fra en våpenfabrikk på Sjælland er det stjålet flere tusen skytevåpen. I Helsingør er en tysk titusentonner ødelagt ved eksplosjon av tidsinnstilt bombe. Danske arbeidere nekter å reparere tyske skip. Streik er utbrudt ved Burmeister & Wains dieselmotorfabrikk. To tyskere er drept av befolkningen efter at de hadde begynt å skyte med sine revolvere. Den ene var en tysk officer på vei til sitt kvarter fra jernbanestasjonen, den andre en soldat, som besøkte en dansk pike. Under tallrike demonstrasjoner har danske ne benyttet norsk og britisk flagg.

De svenske statsbaner har i år tjent 85 mill. kr. på den tyske gjennomgangstrafikk. Herav faller 45 mill. kr. på persontrafikken, og 40 mill. kr. på godstrafikken. Dette opplyses av chefen for de svenske jernbaners militærkontor. Samtidig angøres tall, som viser i hvilken grad trafikken har steget fra en beskjeden begynnelse i 1940.

Vi får dette være en passende innledning til meldingen om at den tyske transport av krigsmateriell gjennom Sverige aldeles ikke har ophørt for alle grupper vedkommende. Militærbiler som ikke akkurat er panserbiler transporteres således fremdeles. En svensk avis, som gjorde en forespørsel om dette forhold, fikk det svar fra vedkommende myndighet, at det var tollvesenets sak å avgjøre om en vare var krigsmateriell eller ikke. Men dette er jo den skjære idioti! Når det gjelder import til et krigsførende land kunde man kanskje påstå at visse varegrupper, som hadde både civil og militær anvendelse, måtte transiteres, idet det ikke var bevist at de skulde anvendes militært. Men når det gjelder transit av noget slikt som biler til

et okkupert land som Norge, hvor så å si all civil biltrafikk er bragt til ophør, er det klart at også almindelige biler må regnes som krigsmateriell. Tyskerne har ingen legitime civile behov her i landet.

Det er altså apenbart at bilene - som alt lignende materiell som fremdeles transiteres - skal benyttes av den tyske krigsmakt og er krigsmateriell. Det er lovtrekkeri av svenskene å påstå noget annet. Og så er svina enda så frække at de gjør en eller annen stakkars tolder til synder og lar ham stå der med ansvaret og en liste over krigsmateriell som biler ikke står på! Ja, undskyld at vi griper til skjeldsord, men er det ikke fristende? La oss ihvertfall være enige om at de er nogen lure fanter, og at tyskerne enda ikke er så svekket, at den skindfellen som heter Götalejonet for alvor springer op.

I en radiotale fra London forleden opfordret Øksnevad oss på hjemmefronten til å holde sammen og holde tett. Vær på vakt mot samvittighetsløse lyttere og observatører, sa han.

K o l d f o s t

Fredag 3. sept. 1943, klokken halv fem om morgenen, gikk britiske og kanadiske avdelinger tilhørende 8. armé iland på det italienske fastland. Landstigningen fant sted tvers overfor Messina. Troppene møtte så liten motstand, at mål som var utsett til å inntas av forsterkningene, allerede blev nådd av fortroppene. Britene har enda ikke møtt tyskere. De har inntatt S. Giovanni og hovedstaden i Calabria, Reggio, med tilhørende flyplass. Italienerne overgir sig uten større motstand - her som på Sicilia, - og mange fanger er tatt. Forsterkninger og forsyninger fortsetter å komme inn til Reggio og havna Gallico. Britene er forberedt på å møte kraftigere motstand under sin fortsatte fremmarsj, så meget mere som fjellterrenget byr på gode muligheter for forsvaret. - Forut for invasjonen gikk et kraftig angrep av britiske sjøstridskrefter mot de italienske kystbefestninger. Slagskipene Nelson og Rodney gikk ledsaget av mindre enheter op gjennom Messinastredet og bombarderte kystbefestningene. Det ene slagskipet gikk først og fyrte granater beregnet på å gjennemtrenge panser. En halv time etter fulgte det andre med høieksplosive granater. Begge slagskipene er utstyrt med 16 tons skyts og avfyrrer granater, som veier et tonn. Den britiske Middelhavsflåte fortsetter å understøtte operasjonene efter landgangen. Blant de slagskip, som deltar, nevnes også Warspite og Waliant. Den strategiske bombing av mål i Italia fortsetter for full kraft. Britiske og amerikanske fly fra Nordafrika og Midtøsten deltar. I Syditalia er alle viktigere skiftestasjoner blokert. Flyplasser og veier er blant målene for angrepe- ne, som foregår døgnet rundt. Den tysk-italienske jagermotstand er ubetydelig. Mål i Norditalia bombes også. Blant annet har amerikanske Liberator bombefly ødelagt en bro ved Bolzano søndenfor Brenner og derved stoppet jernbanetrafikken til og fra Tyskland. De tyske styrker i Italia anslåes

til 18-20 divisjoner eller 400.000 mann. Italia har 50 divisjoner under våpen, men derav står bare 20 i Italia, mens de øvrige deltar i vaktholdet på Balkan. I Frankrike har besetlestroppene fått forsterkninger, slik at det her står 30 divisjoner, hvorav 10 er elite-divisjoner, som danner reserven. Over Madrid og Vichy kommer meldinger om store allierte konsentrasjoner av tropper og skip i nordafrikanske havner og Gibraltar. Tyskerne gjetter på at en invasjon på Corsica er foretående. Dette har meget for sig, men en invasjon på Sardinia vil antagelig gå forut, idet erobringen av Sardinia og Corsica vil tjene til å understøtte de alliertes fremmarsj i Italia. Badoglio har utnevnt en ny ambassadør i Berlin. Det forteller en del at ambassadøren er tidligere italiensk generalstabschef. Generalene de Bono, Cavaliere og Graziano er arrestert. En rekke høitsstående fascister er satt under straffefølgning for korrupsjon og ulovlige berikelser. Blant dem er Mussolinis svigersønn grev Ciano, som vil få sin uhyre formue inndratt. På denne måten håper Badoglio å stille opinionen tilfreds og bringe kritikken av hans krigspolitik til taushet. Ikke desto mindre meldes det om nye fredsdemonstrasjoner efter landgangen som bare har latt sig undertrykke ved hjelp av militæret. Når vi betrakter Middelhavsfronten som en kombineret sjø-, land- og luftfront, ser vi hvor meget større betydning den har fått siden november ifjor. I første rekke vil vi kalle kampen om Italia for en kamp om flyplasser. I sør skyter nå de britisk-amerikanske flyvåpner sine baser fremover inntil de i forening med flyene fra Storbritannia skal gjøre luften over Tyskland til en hvirvlende haglstorm med bomber til hagel. Før dette har skjedd, vil de allierte landstridskrefter ikke forsøke å rette dødsstøter mot Hitler-Tyskland. Og innen det har skjedd, vil tyskerne selv ha valget om de vil kvitte sig med Hitler og nazismen og utlevere krigsforbryterne til de alliertes dom.